N°. 413.

DE GRONDWET.

1854.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . » 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van ƒ 1, het zegelregt daaronder begrepen.

VRIJDAG 22 SEPTEMBER.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon, Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . » 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 70, Ned. Cour.

De heer BOREEL VAN HOGELANDEN schijnt voor goed bestemd, om levenslang Voorzitter te zijn van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. De Kamer, voortgesproten uit de April-beweging, heeft hem nu reeds driemalen achtereen tot eersten kandidaat gekozen, nadat hij vroeger door de ontbonden Kamer benoemd, later door den heer DULLERT vervangen werd.

Wij keuren het *beginsel* af, om steeds en ten allen tijde denzelfden persoon in den Voorzittersstoel te plaatsen. Niet altijd aan hetzelfde lid behoort die onderscheiding te beurt te vallen; en niet zelden geeft eene, te dikwerf herhaalde keuze een schijn van regt op den presidialen hamer en eene bittere teleurstelling bij niet-herkiezing. Althans, toen de heer BOREEL, na de benoeming van den heer DULLERT, plotseling en op raadselachtige wijs zijn ontslag nam als lid der Kamer (om het lidmaatschap weder te aanvaarden, toen door de ontbinding der kamer, de voorzittersstoel op nieuw vacant was geworden) scheen de meening algemeen gevestigd te zijn, dat het ontslag, door geenerlei evenement van staatkundigen of zelfs van huishoudelijken aard geregtvaardigd, niet vreemd was aan de ondervonden teleurstelling van niet altoos de *primus inter pares* te zijn.

Ook om eene tweede reden betreuren wij het, dat de heer BOREEL op nieuw als eersten kandidaat is voorgedragen, en bij gevolg meer dan waarschijnlijk door den Koning tot Voorzitter zal worden benoemd. De heer BOREEL heeft, naar onze innige overtuiging, in de beide jongste afgeloopen zittingen, menigmalen de blijken gegeven van niet altijd zijne sympathie ondergeschikt te kunnen maken aan de strikte onpartijdigheid, welke de éénige leidsvrouw eens voorzitters zijn mag. Herhaaldelijk is dit door ons aangetoond, en menigmalen rezen in de Kamer zelve daartegen stemmen op.

Vroeger was dat anders, toen men nog gewoon was, den heer BOREEL te tellen onder de constitutionnele partij. En toen de April-kamer het eerst in Junij bijeenkwam en men verwachten mogt, dat de heer BOREEL zijne antecedenten niet zou verloochenen, was het juist de constitutionnele partij, die zijne candidatuur voor het presidentschap krachtig ondersteunde en tot stand bragt. Men kon niet verwachten, dat ook de heer BOREEL zou behooren tot hen, die bezweken waren voor »een volkswaan van den dag«; en wij zelven hebben, in Junij 1853, de benoeming des heeren BOREEL op de volgende wijs toegejuicht:

Het doet ons genoegen, dat de heer Boreel tot eersten kandidaat is gekozen, en dat hij dus door den Koning waarschijnlijk tot Voorzitter der Kamer zal worden benoemd. De heer Boreel is, vele malen, de kandidaat geweest van de liberalen in de Tweede Kamer, en ook nu weder hebben zij klaarblijkelijk hunne stemmen op den heer Boreel uitgebragt. De eenige reden, waarom die heer de laatste keer niet weder als eerste kandidaat werd benoemd, schijnt daarin te zijn gelegen, dat de heer Boreel reeds onderscheidene malen en laatstelijk tweemalen achtereen het voorzitterschap had bekleed, zoodat men vermijden wilde den heer Boreel te beschouwen *als de natuurlijke, levenslang aangewezene persoon, om president der Kamer te zijn*. Nu eene zitting is voorbijgegaan, gedurende welke een ander den voorzitterstoel heeft ingenomen, doet het ons genoegen, dat de heer Boreel, vooral in den gegeven stand van zaken, tot eersten kandidaat is gekozen.

Na de houding evenwel, die de heer BOREEL, als lid der Kamer, maar vooral als Voorzitter, sedert Junij 1853 aannam, schijnt hij van de sympathie der constitutionnelen verloren te hebben, gelijk hem door elken onbevooroordeelde den lof van *onpartijdig Voorzitter* geweest te zijn, moet worden onthouden.

Hoeveel de heer BOREEL in vertrouwen verloren heeft, bewijst het verlies van stemmen, sedert het vorige jaar door hem geleden.

In Junij 1853 namen, even als nu, 61 leden deel aan de stemming. Even als nu werd de heer BOREEL bij de eerste stemming gekozen, doch met *acht-en-veertig stemmen*, zijnde de overige uitgebragt op personen, die gewis niet door de constitutionnelen gestemd waren.

In September 1853 namen slechts een zestal leden van de constitutionnele partij aan de stemming deel, zoodat de heer BOREEL *acht-en-dertig geheel ministeriële stemmen* bekwam van de 47 tegenwoordig zijnde leden.

In September 1854 kon de heer BOREEL niet meer dan *zeven-en-dertig* stemmen van de 61 op zich vereenigen.

Vergeleken met het getal leden, die deel namen aan de stemming, zien wij derhalve, dat de heer BOREEL dit jaar *elf stemmen* verloren heeft; en waren al de leden der Kamer tegenwoordig geweest, dat cijfer zou nog aanzienlijker geweest zijn. Met het getal leden, waaruit de Kamer bestaat, de stemming vergelijkende, komen wij tot de slotsom, dat terwijl in 1853 slechts 20 leden van de 68 den heer BOREEL als Voorzitter niet stemden, in 1853 *een en dertig leden* zijne kandidatuur niet ondersteunden.

Wij hopen, dat deze veelbeteekenende cijfers — nog te gewigtiger, daar men tegenover den heer BOREEL geen kandidaat heeft overgesteld, doch alleen, naar 't schijnt, door onthouding zijner stem heeft willen protesteren tegen zijne herkiezing — den heer BOREEL mogen aansporen, om, althans als Voorzitter, op nieuw te zijn wat hij vóór 1853 was, namelijk: *streng onpartijdig voor ieder en in alles.*

Ten slotte, nog eene enkele opmerking, dezelfde, als wij reeds in Junij 1853 maakten, over de stemming zelve:

Omtrent den *eersten* kandidaat hebben er stellig, vooraf, *buiten de Kamer,* afspraken plaats gehad; daar het zonder zoodanige afspraak onmogelijk ware geweest bij eene eerste stemming tot bepaalde resultaten te komen. Wij constateren dit feit voor de toekomst, met het oog op een »*aaneengesloten getal stemmen*« en vooral op zamensprekingen *buiten* de Kamer, die men onder het vorig Ministerie »*club*« heeft genoemd. De plaats gegrepen stemmingen schijnen ons toe, dat de meerderheid, ook van deze Kamer, voorafgaande *afspraak* en zekere *môts d'ordre* niet zoo afschuwelijk vindt.

Naar de statistiek van de *Amsterdamsche Courant*, zou men dertig namen kennen van de 37, die op den heer BOREEL gestemd hebben; maar zou die Courant nu ook kunnen zeggen, wie de andere zeven waren?

Het »hoofdkenmerk van de ministriële en oppositie-partij,« bestaat, volgens de *Amsterdamsche Courant* daarin:

Dat de ministeriele partij de tegenwoordige Grondwet beschouwt als de volledige ontwikkeling van de Nederlandsche staatsinrigting, zoo als zij zich allengskens in overeenstemming met den aard en de zeden van het volk gevormd heeft, welke zich uitdrukt in de leus van Vaderland en Oranje, van Koning en Vaderland; terwijl de oppositie-partij de Grondwet aanmerkt als de uitdrukking van de hervormingsbegrippen van den jare 1795, welke nog tot volkomenheid moet worden gebragt. Voor de eerste partij is dus de Grondwet de slotsom van aller wenschen en begeerten; voor de laatste is zij de aanvankelijke bevrediging der plannen van vooruitgang en volksvrijheid, die nog eene verdere ontwikkeling vorderen.

Het is ook hier weder de oude wijs van doen. Men accapareert zich van de uitsluitende gehechtheid aan »Vaderland en Oranje,« aan »Koning en Vaderland« en stelt daardoor den tegenstander voor als vijand van beiden. De verstandige man zal er medelijdend zijne schouders voor ophalen en liever de liefde jegens Vaderland en Koning zoeken in *daden*, dan in het bezigen van *leuzen*, welke, volgens de geschiedenis der laatste dagen, slechts gebruikt werden om twist en tweedragt te zaaijen en het Vaderland bijkans aan den rand des afgronds te brengen.

Reeds oneindige malen werd door ons verklaard, dat de constitutionnele partij ook het streven van hare tegenstanders aanneemt, als, te goeder trouw, te strekken voor het heil van Vaderland en Koning; en wij hebben hier op nieuw een »hoofdkenmerk« te constateren tusschen haar en »de ministeriële partij,« die zich zelven ten allen tijde meester maakt van de vaderlandsliefde en Koningsgezindheid bij uitsluiting van alle anderen, en ieder, die voor een ander regeringsstelsel strijdt, bijkans als »*landverrader*« brandmerkt.

Wat het onderscheid zelf betreft, hetwelk de *Amsterd. Cour.* op hoogen toon durft maken; wij kunnen het niet beter bestrijden dan *het Handelsblad* dit, in zijn No. van heden, doet — en wij nemen gaarne zijne woorden als de onze over:

In de eerste plaats teekenen wij protest aan tegen het slot van het artikel. Niets geeft aan de *Amsterdamsche Courant* het regt, om de constitutionnele partij als eene revolutionnaire partij af te schilderen, die gedurig naar radicalisme streeft. Integendeel, de constitutionnele partij heeft deze Grondwet in het leven geroepen, en zij begeert niets dan eene getrouwe naleving van die Grondwet naar letter en geest. Indien er ooit van deze zijde verandering of wijziging in die Grondwet werd verlangd — hetgeen zich nu nog niet doet voorzien — het zoude niet zijn om de revolutionnaire theorien van 1795 tot volkomenheid te brengen, maar om te voldoen aan de inmiddels gebleken behoefte; gelijk de menschelijke maatschappij zich voortdurend ontwikkelt en van tijd tot tijd nieuwe krachten en nieuwe behoeften ontstaan, zoo zal ook de constitutie, geene doode letter maar een levend woord blijvende, niet altijd stationair kunnen zijn; maar alleen het algemeen belang, de werkelijke behoefte, geene afgetrokken theorie, geen blind voorthollen op de baan der revolutie, zullen de maatstaf zijn dier ontwikkeling. De *A. C.* erkent zelve, dat de tegenwoordige Grondwet beschouwd moet worden als de *ontwikkeling* der Nederlandsche staatsinrigting, zoo als zij zich *allengskens*, in overeenstemming met den aard en de zeden des volks, *gevormd* heeft; welnu, daaruit volgt immers dat, indien de aard en zeden des volks mogten veranderen, dat is, bij het ontstaan van andere maatschappelijke behoeften, ook de Grondwet eene wijziging zou kunnen en moeten ondergaan? Maar daaruit volgt niet, dat door de constitutionnele partij eenige verandering zou bedoeld worden in de betrekking tusschen Koning en Vaderland, tusschen Nederland en Oranje; die betrekking zal aan de constitutionnele partij even dierbaar blijven als aan de ministriële partij; en het is geheel ongepast, die leuzen alleen voor de ministeriële partij te willen voorbehouden, en de constitutionnele partij daarvan te willen uitsluiten. De anti-revolutiennairen eigenen zich juist, in tegenoverstelling zoo wel van de ministerielen als van de constitutionnelen, dezelfde leuzen toe: blijk genoeg voorwaar, dat daarin de onderscheiding tusschen de partijen niet moet, niet mag geacht worden!

Maar die onderscheiding tusschen de ministeriëlen en de constitutionnelen, welke de *A. C.* voorstelt, is bovendien in strijd met hetgeen zij even te voren schrijft: »Beiden zijn het in verschillende hoofdpunten eens, en hunne voorstellen zijn grootendeels op dezelfde leest geschoeid?« Hoe kan dit waar zijn, wanneer de ministerielen onder de leus van »Koning en Vaderland« werkzaam en de constitutionnelen als revolutionnairen van 1795 worden afgeschilderd? Is niet veeleer de betuiging omtrent de groote eenstemmigheid in *hoofdpunten* en *voorstellen*, eene hulde die door de mannen der tegenovergestelde rigting aan de mannen van het vorig bewind onwillekeurig gebragt wordt?

De *Amsterdamsche Courant* betwijfelt niet »welke de eigenlijke nationale politiek is.« Wij ook niet; en daarom gelooven wij dat pogingen, als hier gedaan worden, om *tweedragt* te zaaijen, *wederzijdsch wantrouwen* aan te kweeken, en de vele uitstekende mannen van ons land voor te stellen als eene partij, die gerigt is *tegen* Vaderland en Koning, *door de Natie verafschuwd worden* en slechts met schande overladen hen, die, tot bereiking van persoonlijke inzigten, beproeven, om ze te doen gelukken.

Bij ons overzigt van de meening der dagbladen over de Troonrede (zie ons No. van gister), voegen wij heden die van *de Tijd* en *de Nederlander*.

Voor *de Tijd* levert die rede, even als voor de *Arnhemsche Courant*, »stof tot tevredenheid« op: »om »hetgeen zij zegt, en ook veel van hetgeen daarin stil»zwijgend wordt voorbijgegaan.« Het was *de Tijd* namelijk aangenaam: »met geen enkel woord gezinspeeld »te zien op de beweging, waaraan het tegenwoordig »Ministerie zijn onstaan verschuldigd is.«

Het stilzwijgen dienaangaande van de troonrede geeft grond om te vertrouwen, dat het ministerie afkeerig is van al datgene, waardoor wij op nieuw in den zorgelijken toestand zouden kunnen gebragt worden, in welken dit land ten vorigen jare verkeerde, en dat het, integendeel, niet ongenegen is om ernstig, schoon dan

ook met voorzigtigheid, mede te werken tot het uitwisschen van de laatste sporen der verdeeldheid, die ons land, nog zoo kort geleden, aan den rand eens afgronds gebragt heeft.

Dat vertrouwen wordt bij *de Tijd* sterker, wanneer hij let op de aansporing tot „eensgezindheid en wederzijdsch vertrouwen”; maar, even als wij, meent onze confrère, dat de Regering zelve daartoe het voorbeeld geven moet:

Voor een groot deel hangt het van de Regering af, dat dit edele doel bereikt worde. Zij late het maar niet bij schoone woorden en pathetische verklaringen, doch toone door daden, dat zij verheven is boven het woelen der partijen, en dat zij niets beoogt, dan de handhaving van aller regten, overeenkomstig de voorschriften der Grondwet, en dan de bevordering van het algemeen belang. 't Gaat vast, dat hare krachtige en onpartijdige handhaving van aller regten, en dat hare naauwgezette bevordering van het algemeen belang de beste resultaten zullen opleveren — heilrijke resultaten, die zich niet lang zullen laten wachten, en waarop de Regering eenmaal met groote zelfvoldoening zal mogen wijzen.

Zoo zij in den loop van het thans ontsloten zittingjaar der Vertegenwoordiging tot het verkrijgen van die resultaten ernstig wil bijdragen, dan zal zij reeds veel, zeer veel gedaan hebben; of zij dit ernstig wil, zal voor een gedeelte blijken uit de voornaamste wetsvoordragten, waarmede de Kamers zich zullen hebben bezig te houden en welker aanbieding in de troonrede aangekondigd wordt.

Eene eigenlijke beoordeeling van de Troonrede kon, natuurlijk, van *de Nederlander* niet verwacht worden. Gelijk bij elke gelegenheid, worden, ook nu, slechts enkele opmerkingen en vragen in 't midden geworpen.

Voor *de Nederlander* schijnt nogtans de Troonrede flaauw en zonder eenige beteekenis te zijn. Alleen vraagt dat blad, of het Ministerie, bij het zwijgen over wetten, door de Grondwet gewild, *„aan het vijfde additionele „artikel van de Grondwet in het geheel niet meer denkt?”*

Omtrent de aankondiging van de wet op het onderwijs wordt het volgende gezegd:

De wet op het *lager onderwijs* wordt voorgedragen niet enkel, omdat te midden van de stoffelijke welvaart, de belangen van het onderwijs niet mogen uit het oog worden verloren; maar vooral omdat reeds veel te lang *de eisch der Grondwet onvervuld bleef.*

De wet op het *hooger* onderwijs wordt *voorbereid.* Nu eerst? We dachten, dat ze sedert meer dan vijf-en-twintig jaren *voorbereid* werd. Hoe dit zij, we blijven die thans om het gewigt eener doeltreffende inrigting van de *Volksschool* met geduld te gemoet zien. We zouden te vreden zijn, wanneer wij van deze Regering en van deze Tweede Kamer het tot stand komen konden verwachten van eene wet op het *lager* onderwijs, gegrond op het beginsel *dat de Nederlandsche Natie in de openbare school op christelijke volksopvoeding regt heeft.*

De vrees van *de Nederlander*, dat er, in elk geval, geene wet op het onderwijs, overeenkomstig de inzigten der „vrienden”, tot stand zal komen, komt ons gegrond voor.

Men zal zich herinneren, dat in de afgeloopen zitting de bekende zaak tusschen den heer VAN VLIET en den Minister van Koloniën niet afgedaan is, zoodat zij in deze zitting zal behooren hervat te worden. De heer VAN VLIET heeft op nieuw eene uitvoerige memorie aan de Tweede Kamer ingediend, bevattende een beknopt overzigt van al het met hem gebeurde, sedert zijne uitzetting uit Java.

Deze memorie eindigt met eene gemoedelijke toespraak aan de Kamer, van wier beslissing nu eindelijk zijne toekomst schijnt af te hangen. De adressant zegt het volgende:

Op het oogenblik voor den adressant zoo veel beteekenende, dat zijne bezwaren een onderwerp van beraadslaging der Kamer zullen uitmaken, worde hem nog een kort woord vergund.

Verre van den adressant zich te willen voordoen als het ideaal eens pleitbezorgers; als het toonbeeld eens burgers; maar in gemoede durft hij verzekeren niets bedreven, veel minder bedoeld te hebben, waarover een man van eer, — waarover een Nederlander, die prijs stelt op 's Rijks overzeesche bezittingen, zou behoeven te bloozen. Adressant zal niet betwisten, dat hij, vurige jongeling, opgetogen door den eersten glimlach der fortuin, en door het verschiet eener glansrijke toekomst vervoerd, niet omzigtig is geweest, niet in aanmerking heeft genomen, dat de strijd voor waarheid en regt niet overal toegelaten wordt: maar zoo dat verkeerd was, het is eene verkeerdheid uit het gemoed voortspruitende en door het geweten van ieder edelaardig mensch verschoond wordende. Hij neemt aan, dat zij die hem verongelijkten te zijnen opzigte enkel gebruik maakten van de eenige middelen, die hun voor den geest rezen, om, in hun oog, naderende en onoverkomelijke onheilen af te weeren. De meesten hunner hebben reeds voor een hoogeren regter rekenschap afgelegd en, zelfs lag dat onder zijn bereik, nooit heeft het hart van den adressant naar wraakneming of vergelding gehaakt. Hij erkent meer het slagtoffer van het stelsel, dan van de menschen te zijn geweest.

Kan Java niet behouden blijven voor Neêrlands Kroon, wanneer niet elk redelijk wezen verandere in een lijdelijk werktuig van het gezag, en het minste blijk van vrijmoedigheid op staanden voet wordt gefnuikt; — grenst dáár verdediging van een te haastig veroordeelde - aan rebellie, — zelf door den hoogsten regter vrijgesproken te worden - aan revolutionnairen overmoed, — wordt te Batavia het inroepen van den burgerlijken regter, — het uiten der meening, dat den Landvoogd bij het Reg. Regl. de bevoegdheid niet wordt toegekend aan een handels-vennootschap (gelijk de Java-Bank was) te verbieden hare verbindtenissen gestand te doen, - aan den regter regt te spreken: voor de openbare rust of veiligheid gevaarlijk, — medelijden met den stervenden natuurgenoot, zonder onderscheid van gezindte of kleur, een verschijnsel dat „alle weldenkenden” verontrust, wel aan! de erkentenis moge pijnlijk wezen en stuitend voor het gevoel, maar het zij zoo! *Salus imperii lex suprema esto!*

Maar zullen dan toch niet bij de eerste schrede op Hollands vrijen bodem de heilige en onvervreemdbare regten van het individu, hunne heerschappij hernemen? of zal het offer, in Indië misschien uit noodzaak gebragt, ook in Nederland nutteloos worden bestendigd, en van nieuws, als het ware, gevergd? Waar niemand ten algemeenen nutte van zijn eigendom mag worden ontzet, zonder *voorafgaande* schadeloosstelling, zal daar van den burger, die uit staatsbelang als balling werd verstooten, wiens toekomst men vernield, wiens goeden naam men bezwalkt, wiens vrijheid men verbeurd verklaard, wiens persoon men mishandeld heeft, ook na het doorstaan van het leed, en jaren na het wijken van het ingebeeld gevaar, alle herstel en vergoeding, meedoogeloos en uit de hoogte, worden ontzegd? Zal hij, alleen en verlaten, het schoonste deel zijns levens hebben verspild, in den wanhopigen kamp tegen den openlijken of bedekten onwil der magthebbers, zonder betere vrucht, dan dat men zijn beklag vermoeijend en vervelend vindt, — van de verongelijkingen, hem aangedaan, liefst zoo weinig mogelijk verlangt te hooren? Of zal veeleer de diepe overtuiging van regt, door die onophoudelijke en onbezweken inspanningen, worden medegedeeld tot zelfs aan den onregtvaardigen regter?

Men bedenke slechts, wat men niet al doen zoude, ware het gebeurde met den adressant aan den onderdaan eener andere kroon wedervaren? *Of*, zoo men hem in eene vreemde kolonie op dergelijke wijze had bejegend, met hoeveel ijver zijne klagten van wege Neêrlandsch souverein zouden zijn ondersteund, hoe nadrukkelijk op genoegdoening voor hem zou zijn aangedrongen! Maar zal men aan eigen onderdanen weigeren, wat men aan vreemden toestaat, of in een ander bestuur misprijzen wat men in eigen boezem handhaaft en billijkt, zelfs wanneer men het *niet homologeert?*

De ophanden beraadslaging, — het ophanden besluit der Tweede Kamer zal deze vragen beslissen. Het lot van den adressant hangt van die beslissing af. De Kamer vergeve hem de bede dat daarbij moge worden bewaarheid de les op het voorportaal der regts-wetenschap geschreven:

Justitia est constans et perpetua voluntas jus suum cuique tribuendi.

Met verwijzing naar onze vroegere artikelen betrekkelijk dit onderwerp (zie Nis. 340, 359, 363 en 364) wenschen wij, inderdaad, dat de Kamer kon goedvinden de zaak grondig te onderzoeken en af te doen. Wij gelooven, dat het evenzeer is in het belang van de Regering als dat de waardigheid der Kamer eene eindbeslissing vordert.

De Nederlander zegt in No. 1296:

„De April-beweging was *aanleiding*, niet *oorzaak* van den val van het Ministerie.”

„Zij is door de anti-revolutionnairen *afgekeurd* in *haar antipapistische* en *anti-Thorbeckiaansche felheid.*”

„Zij was, in de hoofdgedachte nationaal protest tegen den herlevenden en toenemenden invloed der Ultramontaansche rigting, in *Christelijk-historischen*, dat is *anti-revolutionnairen* zin.”

Onwaar.

Het antwoord op de vraag: *Wat nu?* was, ja eene *zeer eenvoudige* wedervraag, die met andere woorden door *de Nederlander* wordt uitgedrukt:

„Zij had, wanneer het April-Ministerie in haar een steunpunt, niet ter *beteugeling*, maar ter *bescherming* van *alle* gezindheden gezocht had, het begin kunnen zijn eener *nationale* politiek.”

Immers, een Ministerie Groen had het April-Ministerie moeten uitmaken!

Of was dit slechts „eene dichterlijke gedachte van „da Costa, die bij zijne „vrienden” geen weêrklank heeft „gehad?”

Wel neen! Vele anti-revolutionnairgezinden *betwijfelden de mogelijkheid, de tijdigheid, de verwerkelijking* van de hoofdgedachte: „in troebel water is goed visschen.” *Wat nu?* was immers eene twijfelmoedige vraag.

De Nederlander zegt:

„We hebben vrij wat meer uit *de Grondwet* dan *de Grondwet* uit *de Nederlander* geciteerd; en we zouden, bij het kleine getal van politieke dagbladen, *de Grondwet* nog meer aangehaald hebben, indien ze, òf steeds de betamelijkheid in acht genomen, òf, nu en dan, in het verdedigen van de vrijheden en regten der Natie, ons ter zijde gestaan had.”

De Grondwet gelooft slechts te mogen wijzen op de rubriek *Nederlanderachtigheden*, om van hare belangstelling te doen blijken, tegenover die, welke *de Nederlander* betoond heeft.

Maar juist de citaten zouden menigvuldiger zijn geweest, zoo wij de betamelijkheid *niet* in acht genomen hadden; want de aanhalingen, die *de Nederlander* doet, strekken meest, om den tegenstander aan de kaak te stellen.

Een tegenstander is, volgens het woordenboek van *de Nederlander*, een ieder, die de verdediging der regten en vrijheden van het regtzinnig deel der Hervormde Kerk niet beschouwt als een *nationale* pligt.

Gaarne erkennen wij ons zeer onverschillig te hebben betoond omtrent den pligt van den Staat, tot handhaving van het regt der gezindheid; zonder [illegible] eenige belangstelling te hebben onthouden aan den [illegible] die op kerkelijk gebied wordt gevoerd. De kerkelijke weekbladen en tijdschriften, ook in anti-revolutionnairen geest, ontgingen, voor zoover zij met de politiek in aanraking kwamen, onze belangstelling niet.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Eergisteren hebben ook wij per telegraaf uit Weenen het particuliere berigt ontvangen, dat Odessa gebombardeerd werd en op drie plaatsen in brand stond. Wij merkten evenwel op, dat daaromtrent geenerlei bijzonderheden werden medegedeeld, zoodat dit berigt natuurlijk nadere bevestiging vereischte. De latere tijdingen inmiddels maken geenerlei melding van dat feit. Te Weenen intusschen hadden verscheidene bladen daaraan onvoorwaardelijk [illegible] loof gehecht.

Overigens wordt er geen nieuws uit het Oosten medegedeeld. Geruchten van allerlei aard zijn natuurlijk [illegible] omloop en hoe nader het oogenblik zal komen, waarop er werkelijk tijdingen omtrent de groote expeditie, waar[illegible] van alle kanten zoozeer het oog is gerigt, zullen kunnen worden ontvangen, des te meer geruchten zullen er [illegible] omloop komen en des te behoedzamer moet men met het aannemen van hetgeen niet uit de meest o[illegible] bronnen wordt medegedeeld.

De diplomatie is thans, in afwachting van de resul[illegible] van de gebeurtenissen, geheel werkeloos. Inderdaad zal de uitslag van de geduchte expeditie naar de [illegible] grooten invloed uitoefenen op de houding der niet o[illegible] voerende mogendheden en op de onderhandelingen [illegible] met het oog op een toekomstigen vrede, zouden k[illegible] worden geopend. Elke handeling of elke voorbere[illegible] maatregel van de diplomatie kan, in de bestaande om[illegible] digheden, nutteloos worden. Het is dus niet te ve[illegible] deren, dat ook de diplomaten den loop der gebeurt[illegible] afwachten.

Een gedeelte van de expeditie-troepen, die aan de [illegible] ming van Bomarsund hebben deel genomen, zijn [illegible] Frankrijk ontscheept. Binnen weinige weken zu[illegible] vloten de Oostzee verlaten, zonder iets ondernom[illegible] hebben. Men acht het in Engeland zeer weinig [illegible] schijnlijk, dat de admiraal Napier, van wien zijne [illegible] nooten meer ijver en vastberadenheid hadden ver[illegible] het opperbevel van de verbondene vloten in de Noo[illegible] zeeën in een volgenden veldtogt zal behouden. Ree[illegible] spreken de Londensche dagbladen in het breede d[illegible] van een opvolger. Het schijnt onnoodig, reeds nu [illegible] te noemen; want het is wel duidelijk, dat het En[illegible] Gouvernement zich niet met deze quaestie bez[illegible] gehouden.

Men verzekert, dat Keizer Napoleon, die Maa[illegible] gen uit Parijs vertrokken is, om de Keizerin te B[illegible] te gemoet te gaan, gisteren in de hoofdstad zou zij[illegible] gekeerd.

De *Moniteur Algeriën* deelt de namen van 31[illegible] en van 7 in Junij 1848 getransporteerde persone[illegible] die, onlangs gratie of verzachting van straf heb[illegible] kregen; onder de eersten komt de heer Trouvé-[illegible] oud-minister van finantiën voor, wiens straf gehe[illegible] kwijt gescholden.

De Koningin-Moeder, Maria Christina, is in F[illegible] aangekomen. De *Moniteur* heeft medegedeeld, dat [illegible] *ton* Zondag den 17 dezer, uit Portugal de G[illegible] binnengeloopen, met Maria Christina aan boord. [illegible] schijnlijk begeeft zij zich eerst naar Malmaison, [illegible]

Er zijn geene berigten uit Spanje aangekomen.

De *Gazeta Piemontese*, het officiële orgaan [illegible] Sardinische Gouvernement, bevat in zijn n°. van [illegible] eene verklaring, ten einde al de geruchten omtrent [illegible] deeldheid in het kabinet, die eenige bladen trachten [illegible] verspreiden, tegen te spreken. „Wij verklaren, [illegible] ministers, dat die geruchten niet den minsten gr[illegible] ben, en dat onder ons steeds de meest volmaakte [illegible] stemming heeft bestaan, omtrent alle binnen- en [illegible] landsche aangelegenheden.” Men wil weten, dat de bl[illegible] die de geruchten omtrent geschillen in het Sard[illegible] kabinet verspreidden, die grondden op een plan [illegible] monniken-orden in Sardinie op te heffen.

De treurigste berigten ontvangen wij omtrent den [illegible] van Messina, waar de cholera 13,000 slagtoffers zou [illegible] gemaakt; de kwaal is nog niet geweken. De meeste [illegible] ners hebben de vlugt genomen; men vindt noch [illegible] heeren, noch apothekers. Met moeite heeft men een [illegible] galeislaven kunnen bewegen, om tegen kwijtschelding [illegible] hunne straf, de lijken te begraven. Te Genua is die [illegible] gelukkig geweken.

De zitting van den Noordweegschen storthing is [illegible] dezer gesloten.

De *Tamar* heeft berigten uit West-Indië aangebragt. [illegible] schrijft van 26 Aug. uit Jamaïca, dat het Amerikaansche [illegible] fregat *Columbia*, door twee andere vaartuigen verge[illegible] te St. Domingo is aangekomen en den afstand van [illegible] ven van Samana en het omliggende land heeft ge[illegible] Aan boord van de *Columbia* bevond zich een hoofd[illegible] Zoodra deze eisch aan de Dominicaansche republiek [illegible] was, hebben de Fransche en Engelsche consuls [illegible] expressen naar Port-au-Prince gezonden.

Men zal zich herinneren, dat de stad San J[illegible] Norte of Greytown onder een nietig voorwendsel [illegible] Amerikaansche oorlogsloep *Cyane*, kapt. Hollins is ge[illegible] bardeerd. Men hoopte, dat de Amerikaansche re[illegible] tegenover de krachtige protesten der inwoners, die [illegible] deze wreedheid de slagtoffers waren geworden, en [illegible] werkelijk eenparige afkeuring, die deze verkrachting [illegible]

het volkerenregt ondervond, de verantwoordelijkheid niet op zich zou nemen van deze handeling, door het gedrag van kapt. Hollins goed te keuren.

De Amerikaansche bladen deelen daarentegen een brief mede, door den heer G. C. Dobbin, minister van marine van de Vereenigde Staten, aan genoemden kapitein geschreven, waarbij hij zijn leedwezen betuigt over zijne gevangenzetting te New-York, en niet alleen eene volkomene goedkeuring uitspreekt van de woeste handeling van dien officier, maar hem zelfs eene promotie toekent. Wel zegt de minister in zijn brief, dat de President zich niet te Washington bevindt, op het oogenblik waarop hij dien brief schrijft; maar het is niet twijfelachtig, dat de heer Pierce evenmin zijn minister zal desavoueren, als deze dit aan kapitein Hollins heeft gedaan.

De verkiezingen houden de aandacht in de Vereenigde Staten geheel bezig. De meeste partijen hebben evenwel hunne kandidaten nog niet gekozen.

Chili en Peru zijn nog steeds in een toestand van regeringloosheid.

Ook Mexiko, van waar men berigten tot 22 Aug. heeft, bevindt zich voortdurend in den ongelukkigsten toestand; de berigten omtrent de revolutie zijn echter van weinig belang.

De Belgische Compagnie van Guatemala, die het privilegie van de stoomvaart op de rivieren Motagua, Polochie en het ... meer bezat, is van hare regten vervallen verklaard en eene nieuwe maatschappij heeft zich gevormd niet alleen om die wateren te bewaren, maar ook om de havens van New-York, Havana, Belize en die van Guatemala door stoomlinien met elkander te verbinden.

In een brief uit Macao, van 15 Julij, in den *Moniteur Universel* opgenomen, leest men bijzonderheden omtrent de regeringloosheid, waarmede Canton bedreigd wordt. Reeds sedert eenigen tijd had een der Chinesche geheime genootschappen in de omstreken onlusten aangestookt. Men wilde, dat de troepen, die tegen hen waren uitgezonden, de rebellen hadden verstrooid. Eenige dagen vóór de dagteekening van de ontvangene tijdingen meldde men evenwel, dat eene geduchte menigte leden van het genootschap der Drieëenheid de stad Tou-Chan, het verblijf van de rijkste bankiers van Canton, hadden vermeesterd; dat een gedeelte der troepen zich bij hen had gevoegd en dat alle meer gegoede inwoners de vlugt hadden genomen. De geheele landstreek tot voor de poorten van Canton zou in opstand zijn. Vele rijke Chinesche kooplieden komen hunne gezinnen en eigendommen onder de bescherming der vreemde factorijen stellen en dagelijks komen de aanzienlijkste familien te Macao aan, waar zij eene schuilplaats zoeken. Men meent, dat Canton, waarin zich talrijke leden van de geheime genootschappen bevinden, die tot nog toe door de geestkracht van den onder-koning Yé zijn in bedwang gehouden, weldra in de magt der insurgenten zal zijn.

Men heeft berigten uit Hong-Kong tot 22 Julij ontvangen. De stad Ja Shem, slechts op 20 mijlen van Canton gelegen, is in de magt der opstandelingen. Er hebben eenige schermutselingen tusschen de rebellen en de keizerlijke troepen plaats gehad, die niet ten voordeele van de laatsten zijn uitgevallen. De mandarijnen zeggen, dat zij de insurgenten niet uit Fushan verjagen, omdat zij vreezen schade aan particuliere eigendommen toe te brengen. Van den 10den tot den 14den Julij was de schrik algemeen te Canton. Alle schepen waren met vlugtelingen gevuld. Men betaalde ontzettende hooge prijzen voor de huur van stoomschepen. Meer dan 5000 personen zijn naar Hong-Kong en naar Macao gevlugt. In den namiddag van den 14den meenden men in eenige keizerlijke troepen, die op de stad aanrukten, de rebellen te zien en de schrik was onbeschrijfelijk. Alle poorten van de stad en alle winkels werden in een oogenblik gesloten.

Den 18den Julij werd een detachement van 1000 man keizerlijke troepen door een korps insurgenten overvallen, terwijl zij een oogenblik rust hielden; vóór dat zij de wapenen konden opvatten werden eenige honderde soldaten nedergeveld.

Men deelt mede, dat een talrijk corps insurgenten op Fushan aanrukken. (Wij hebben reeds uit de berigten uit Macao gezien, dat die stad in de handen der rebellen is gevallen.)

De handel staat ten gevolge van deze gebeurtenissen geheel en al stil, en het is onmogelijk te voorzien, wanneer hij weder herleven zal.

Men meldt uit Macao, dat een Spaansch schip, dat naar Manilla zeilde met eene vrij belangrijke som specie aan boord, door de zeeroovers van K'aï-Chung, een eiland op ... van Macao gelegen, is genomen.

Het Amerikaansche schip *Purpoise*, het Portugesche fregat *Amazone* en drie of vier lorcha's, bemand met een honderdtal matrozen van het Fransche fregat *La Jeanne d'Arc*, zijn van Macao vertrokken, om de zeeroovers in hunne schuilhoeken aan te vallen.

De berigten uit Britsch-Indie zijn van weinig belang. De tijdingen uit Pegu luiden gunstig. De electrische telegraaf is in die nieuwe provincie van het Britsche rijk in werking; twintig kanonneerbooten worden op de werven te Rangoon gebouwd; de politie op de rivier is geheel georganiseerd; de toestand des lands is bloeijend. Er heerscht steeds de grootste onzekerheid omtrent de bedoelingen en plannen van Dost Mahomed van Gabul, waaromtrent de bladen in Britsch-Indie de meest tegenstrijdige geruchten in omloop brengen.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Eerste Kamer.

Zitting van Donderdag 21 September.

In de heden ten 3½ uur gehouden zitting zijn tot leden der huishoudelijke commissie verkozen de heeren: van Nispen van Pannerden en van Beeck Vollenhoven.

Tot leden der commissie voor de stenographie, zijn door den voorzitter benoemd de heeren: van Rijckevorsel, 't Hooft, van Benthuizen en Bosch van Drakestein.

De Commissie voor het adres in antwoord heeft haar ontwerp nader overwogen en vastgesteld. Dat stuk zal worden gedrukt en rondgedeeld. De discussie is bepaald op morgen (Vrijdag) ten 11 ure.

Daarna is de Vergadering gescheiden.

's Gravenhage, 21 September.

Z. M. heeft benoemd tot ridder der orde van den Nederl. Leeuw Mr. J. H. W. Swellengrebel, officier van justitie bij de arr.-regtbank te Rotterdam.

Z. M. heeft benoemd tot heemraad bij het heemraadschap van de Mark en Dintel, den heer A. D. Maassen; tot gezworen van den Sabina-Henrica-polder, gem. Fijnaart, den heer P. van den Hil; tot leden of heemraden in het bestuur van den Eethenschen en Meeuwenschen zeedijk 's lands van Eethen en Meeuwen, de heeren J. van der Beek en A. van Turnhout; tot heemraad in het collegie van het polderdistrict het Rijk van Nijmegen, den heer B. Sanders; tot waardschap van Drechterland, wegens Enkhuizen, den heer A. Poort; in het bestuur van den polder van Remoortere [Zeeland]: tot dijkgraaf den heer P. de Vleeschhouwer; tot gezworen den heer J. Wauters; tot gezworen van den polder Oud-Noordbeveland den heer J. Rijks; tot beheerder van den polder Nieuw-Sabbinge [Zeeland], den heer J. van Damme; tot dijkgraaf van den Oudenpolder van St. Philipsland den heer A. Mol; tot dijkgraaf van den polder Leendert Abraham [Zeeland]: tot dijkgraaf den heer J. W. Vader; tot gezworen den heer J. de Loof; tot beheerder bij den Noordpolder bij Nenzen den heer F. Dees; tot dijkgraaf in het collegie van den Bunschoter Veen- en Veldendijk den heer mr. J. de Louter; en tot dijk- en buurregter van Visvliet en Pieterzijl [Groningen] den heer K. Hellinga.

De heeren O. J. F. Borghmans en W. J. Hidde Bok zijn erkend als consulaire agenten van Rusland, respectivelijk voor de havens en kusten van Zeeland, en voor Texel, Vlieland en Terschelling.

* De Tweede kamer houdt heden geene zitting, maar wacht de benoeming van haren voorzitter door den Koning af. Men verwacht morgen, Vrijdag, eene zitting, waarin de nieuwe voorzitter zijne betrekking zal aanvaarden, en de werkzaamheden der Kamer zullen aanvangen. Men ziet de aanbieding der financiële ontwerpen, door den Minister van Financien, spoedig te gemoet.

* Men verneemt, dat het ontwerp van wet nopens de ministeriële verantwoordelijkheid in gereedheid is, en eerstdaags aan de Tweede Kamer zal worden aangeboden.

Ook verneemt men, dat het ontwerp van wet nopens het regt van vereeniging en vergadering, reeds bij den Raad van State aanhangig is.

* Men verzekert, dat onder de ontwerpen tot vermindering van lasten, in de Troonrede aangekondigd, ook behooren zou die tot opheffing van het tonnegeld.

* Z. Exc. de heer Forstner van Dambenoy, Minister van Oorlog, heeft voor vier weken de residentie verlaten, zich naar Duitschland begevende, om de baden te gebruiken.

* In de residentie is aangekomen, en aan het hotel de *l'Europe* afgestapt, de luit.-generaal Nepveu.

* In de residentie zijn aangekomen en aan het Hôtel de Bellevue afgestapt de ridder Furstenwarth, groot-majoor der genie in Oostenrijksche dienst en de gravin M. von Pergen, met familie, komende van Weenen.

* Heden middag heeft in het paleis van wijlen Z. M. Willem II eene vergadering plaats gehad van het hoofdbestuur van het Metalen Kruis, waarvan de Luit.-Gen. Nepveu het voorzitterschap bekleedde.

* Z. Exc. de heer Rochussen, oud-Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie, is heden morgen uit de residentie naar Londen vertrokken, doch zal spoedig van daar terugkeeren.

* De Synodale Commissie zet hare vergaderingen nog onafgebroken voort.

* In de zitting van den Hoogen Raad der Nederlanden, burgerlijke kamer, van gisteren, zijn de pleidooijen voortgezet in de zaak van H. P. Hoevenaar, als gemagtigde van E. A. van Vloten, appellant tegen de Regering van Ned. Indie, geïntimeerde. De heer Mr. G. M. van der Linden heeft den op ll. Vrijdag afgebroken termijn van eisch voortgezet en behandeld. Hij heeft daarbij de argumenten van partij, in de stukken voorkomende, en die in het beklaagde vonnis van het Hoog Geregtshof in Ned. Indie opgenomen, bestreden en mede de reconventionnele vordering van partij wederlegd. Aanst. Dingsdag zal de heer advokaat Mr. J. C. Faber van Riemsdijk den termijn van antwoord behandelen.

* Morgen wordt het 2de regement dragonders verwacht en heden is de batterij rijdende artillerie van het Kamp te Reijen in de residentie aangekomen, en Zondag de beide batt. van het regement grenadiers en jagers van het Kamp bij Zeijst.

De Synode der Nederl. Herv. Kerk heeft, in hare zitting van den 7 dezer, nadat zij eenige artikelen van overgang had vastgesteld, het algemeen reglement op de kerkeraden met negen tegen zes stemmen finaal gearresteerd en zal het, volgens art. 62 van het algemeen reglement, eerlang ter stemming toezenden aan de Provinciale kerkbesturen.

Met het delibereren over het reglement op de vacaturen, dat zij na het uitgebragt rapport ter hand nam, heeft de Synode van den 7 tot den 11 dezer maand, zoowel des avonds als des morgens, met onvermoeiden ijver zich onledig gehouden, en, nadat zij het met tien tegen vier stemmen finaal arresteerde, besloten, het insgelijks aan de stemming der provinciale kerkbesturen te onderwerpen.

Gelijk besluit nam de hooge kerkvergadering ten aanzien der artikelen, te voegen bij het reglement voor de Algemeene synodale weduwenbeurs, en van de bepaling ter zake van den termijn, vastgesteld voor het indienen van verzoeken om cassatie, na goedkeuring der ter tafel gebragte redactie.

Ontvangen hebbende eene missive van den heer minister van Eeredienst, met overlegging van eene aan Z. Exc door den heer minister van Binnenl. Zaken gerigte missive met eene circulaire aan HH. Gedep. Staten, inhoudende den welmeenenden aandrang, om bij het ten uitvoer leggen van de wet op het Armbestuur de zelfstandigheid der kerkelijke instellingen van weldadigheid in het oog te houden en de goede verstandhouding tusschen de burgerlijke besturen en de kerkelijke diakenen, zonder eenige bemoeijing in hare administratie, indien zij gesubsidieerd zijn, tot heil der armen te bevorderen, — heeft de synode besloten, eene aanschrijving aan de kerkeraden en collegien van diakenen uit te vaardigen, om hen te wijzen op de goede bedoelingen der hooge regering, opdat zij van hunnen kant daaraan medewerken, en de armenzorg zooveel en zoo spoedig mogelijk worde, wat zij uit den aard der zaak wezen moet, eene vrije, onbekrompene en christelijke liefdadigheid der kerk, wier hoogste roem is de beoefening der ware godsdienst voor God en den Vader.

Het rapport ter zake het consept-reglement op het beheer der kerkelijke goederen ter hand nemende, besloot de Synode met dankbetuiging aan de commissie voor den arbeid, daaraan besteed, het te laten rusten en vooralsnog er geen besluit op te nemen. (*Kerk. Cour.*)

De *Indépendance Belge* zegt het volgende:

« De heer Caradja zal stellig niet naar Holland gaan als gezant van de Porte. Frankrijk en Engeland hebben aan Turkije onder het oog gebragt, dat het daarstellen van dat gezantschap eene althans nuttelooze uitgave was bij de tegenwoordige finantiële moeijelijkheden. »

Nog zijn in het kamp door Z. M. benoemd tot kommandeurs der orde van de Eikenkroon, den majoor der artillerie Snellen, en den militairen intendant der 2de kl. von Wattenwijl.

Te Amsterdam hebben zich eenige gevallen van Cholera vertoond, ten gevolge waarvan door Burgemeester en Wethouders de noodige voorzorgen zijn genomen en eene centrale Commissie is benoemd, die als zoodanig met de zorg van al die maatregelen, welke te dezer zake moeten worden genomen, zich heeft belast.

Daar de cholera op Zr. Ms. fregatschip *de Ruyter* is uitgebroken, is het fregat *de Prins van Oranje* tot ziekenschip ingerigt. De eerst aangetasten op *de Ruyter* zijn meerendeels bezweken. 200 man der equipage zijn dadelijk tot gezondheidsmaatregel overgebragt op Zr. Ms. wachtschip *de Sambre*, terwijl het korps mariniers in de kazerne is geplaatst. — Alle mogelijke maatregelen worden verder genomen, om de uitbreiding der ziekte te voorkomen.

De adelborsten, boven de rol op het schip aanwezig hebben dadelijk verlof bekomen.

In den ouderdom van 73 jaar is te St. Anna Parochie overleden de heer G. W. Wassenaar, lid der Prov. Staten van Friesland, enz. Door dit overlijden, en door het bedanken van de beide heeren Albarda, bestaan er thans drie vacaturen in de Prov. Staten Vergadering.

Uit het Nieuwe Diep wordt van den 16 dezer geschreven:

« Naar wij vernemen, is de luit. ter zee 1e kl. Collard, thans 1e officier aan boord van Zr. Ms. stoomschip *Amsterdam*, benoemd tot adjudant van den schout-bij-nacht Bouricius, nieuw benoemd kommandant der Nederl. marine in Oost-Indie. »

Gisteren is van de werf de Merwede van de scheepsbouwmeesters C. Gips en Zonen, met goed gevolg te water gelaten het nieuw gebouwd en gekoperd barkschip *Bommelerwaard*, gebouwd voor rekening eener reederij onder directie van de heeren J. B. 't Hooft en F. C. Deking Dura, zullende gevoerd worden door kapt. Loos. Daarna is de kiel gelegd voor een schip, hetwelk den naam van *Isabella* zal voeren, voor rekening van den heer Cutsum, te Rotterdam.

In een particulieren brief uit Canton in China van 20

Julij, wordt insgelijks berigt, dat die stad zeer spoedig in handen der opstandelingen zou moeten vallen, daar zij niettegenstaande hare bekende sterkte en haar aanzienlijk Tartaarsch garnizoen, aan de overgroote massa belegeraars geen weêrstand zou kunnen bieden. De Gouverneur-Generaal had het volk aangemaand zich tot het uiterste te verdedigen, en zich niet te laten verleiden door een geheim genootschap, dat bij proclamatiën, in de stad aangeplakt, de bevolking aanspoorde om de mandarijnen af te zetten. Eene premie van 100 dollars was beloofd aan ieder, die een lid van bedoelde vereeniging den Gouv.-Gen. in handen zou leveren. (*A. C.*)

Uit de Hollandsche Kolonie Sheboygan, meldt de *Groninger Courant* onder dagteekening van 22 Augustus, het volgende: Hoe zeer het rundvee hier sedert een paar jaren in prijs is gestegen, blijkt ook daaruit, dat op de verkooping van de weduwe Verdier, gehouden den 12den dezer, een tuig werkossen, die in 1852 gekocht werden voor 51 dollars, verkocht zijn voor 110 dollars. Melkkoeijen werden verkocht voor 30 à 35 dollars en alle ander vee naar evenredigheid. De bouwgereedschappen bragten ook zeer hooge prijzen op, waaruit men het aangename besluit kan opmaken, dat de landbouwersstand alhier in hooge mate welvaart geniet.

— Het gezelschap Groningers, van Uskwerd, Ulrum en andere plaatsen, dat onlangs aankwam en aan of bij de quarantaineplaats alhier drie personen, vermoedelijk aan de cholera, verloor, bevindt zich thans zeer gezond, zoodat zij reeds in geregelden arbeid zijn. Deze menschen hadden eene noodlottige reis. Met half April gingen zij ten getale van 270, meerendeels Groningers en Zeelanders, van Nederland op reis. Vier personen overleden reeds te Hellevoetsluis. Den 10den Mei staken zij eerst in zee. Tien personen verloren zij op den oceaan. Na 52 dagen reis kwamen zij te New-York aan. Eenigen bleven te Albany; ongeveer 80 Zeelanders bleven te Rochester, anderen te Buffalo, sommigen te Detroit, waar eenigen ziek werden, en eenigen te Chicago, waar zij er wederom vier verloren. Al de namen der overledenen kon men ons niet opgeven. Alleen deze: Jan Jans van Heuvel, Jakob Jans van Heuvel en Derk IJbes Bolhuis. De weduwe van Heuvel, die haren man en haar kind verloor, vindt alhier reeds goed haar brood.

— Blijkens de *Hollander* van den 10den dezer, heerscht de cholera eenigermate in de Michigansche kolonie. Hij berigt het overlijden van vijf lijders aan die ziekte (vier in één huisgezin) te Friesland en Drenthe en één cholerageval in het dorp Zeeland. Men hoopte op herstel van dezen lijder.

⁂ **Utrecht**, 20 Sept. Gisteren avond is in het gebouw voor Kunsten en Wetenschappen door de leden van het Taal- en Letterkundig Congres eene voorloopige bijeenkomst gehouden. Die eerste vergadering kenmerkte zich door gulle hartelijkheid en echten broederzin tusschen de vertegenwoordigers der Nederduitsche en Vlaamsche taalgenooten.

Heden morgen is het Congres ten half tien ure geopend. Verschillende sprekers hebben over de bij het programma bepaalde onderwerpen het woord gevoerd. De heer J. Tideman was verhinderd de vergadering bij te wonen, doch had zijne verhandeling toegezonden aan den heer de Jager, die aan de vergadering de reden mededeelde, waarom de heer Tideman geen deel aan het Congres kon nemen. Naar aanleiding van dat stuk ontstond de vraag of die schriftelijke verhandeling zou worden voorgelezen. De vergadering besliste ontkennend, vooral naardien de heer A. Thym aanmerkte, dat hetzelfde voor twee jaren op het Congres te Brussel als beginsel werd vastgesteld. Later echter heeft de Vergadering, op voorstel van den heer van Hall, besloten, alléén die verhandelingen te doen voorlezen, wanneer een lid van het Congres zich wilde belasten met het verdedigen der stellingen, die daarin mogten voorkomen en tevens dat alléén dergelijken in de handelingen van het congres, als daarvan een deel uitmakende, zouden worden opgenomen. Morgen zou dan ook de verhandeling van den heer Tideman door den heer de Jager worden voorgelezen en verdedigd. Ten slotte besloot de vergadering de verhandelingen van personen, die, zelven geen deel nemende aan het congres, hunne stukken hadden ingezonden, als *bijlagen* van de handelingen van het congres op te nemen, wanneer het bureau dezelve ter opname waardig keurde.

De woorden, die door prof. L. G. Visscher (muzijk van den Hr. J. H. Kufferath) aan de leden van het vierde Nederl. taal- en letterk. congres zijn toegezongen, luiden aldus:

Zijt welkom hier, uit Zuid en Noord,
Gij, Mannen! die een schoon accoord
Weêr nieuwe kracht komt geven;
Gij, die, tot eer van 't Vaderland,
De oude taal en broederband
En d'eendragt doet herleven.

Gij, die, tot eer van 't Vaderland,
De oude taal en broederband
En d'eendragt doet herleven;
Vivat, vivat dat schoon accoord,
Vivant de Mannen van het Noord,
Vivant de Vlaamsche Belgen.

Vivat wat edel is en goed,
Vivat, vivat het Neêrlandsch bloed
In U en uwe telgen;
Vivat wat edel is en goed,
Vivat, vivat het Neêrlandsch bloed
In U en uwe telgen.

Zijt welkom hier, uit Zuid en Noord,
Brengt in ons midden vruchten voort,
Doet weêr uw gaven hooren;
Doorzoekt en zuivert Neêrlands taal,
Maar, laat ons woorden als metaal
En klanken, die bekoren.

Vivat, vivat dat schoon accoord
Van toon en klank, van rijm en woord,
Van Schrijvers en Poëten;
Van Kunsten en van Wetenschap,
Van Mannen op den hoogsten trap
En hen, die Zangers heeten.

Nijmegen, 20 Sept. Met genoegen heeft men alhier uit de troonrede vernomen: dat er met ijver wordt gearbeid aan de vermeerdering der telegrafische lijnen, daar zulks de hoop aanwakkert dat men zich eindelijk ook alhier in het bezit van een telegraaf-kantoor zal kunnen verheugen. Men begon dit anders reeds onder de vrome wenschen te rangschikken, daar op het adres, door het gemeentebestuur in de maand April aan Z. M. den Koning verzonden, met eerbiedig verzoek, dat mede alhier van staatswege een telegraaf-kantoor moot worden gevestigd, tot heden geen antwoord uit 's Hage is ontvangen; terwijl intusschen de telegraaf van Arnhem op Maastricht, waarvan de draad langs deze stad loopt, op 1 Julij ll. in werking is gekomen. Nu echter uit de troonrede blijkt, dat op de uitbreiding der telegraphie de aanhoudende aandacht der Regering gevestigd is, vleit men zich hier spoedig het besluit te zien verschijnen, dat Nijmegen in de telegrafische verbinding is opgenomen. (*Arnh. Ct.*)

Ingezonden Stukken.

Marine-cholera-regt.

Welke zeeheld of geëmploijeerde in het onderhavige geval bestuurd, weten wij niet, doch dit weten wij dat niettegenstaande onlangs een bijzonder fraaije lofzang-artikel over den gang en verbetering onder het ministerie Enslie in de dagbladen is geplaatst, het toch zonderling in het oog loopt dat de weder in aantogt zijnde ziekte daar is om regt hieromtrent te spreken. Om slechts een voorbeeld te noemen: op hetzelfde schip in bestemming naar Oost-Indiën is eene ruimte geschikt en ingerigt voor 8 à 10 personen — waarin thans 23 à 25 jongelieden — (adelborsten enz. voor welke het zeker tot aanmoediging zal moeten zijn aldus te beginnen!!!) opeengestapeld zijn, zoodanig zelf dat hun geene ruimte tot plaatsing hunner goederen overblijft enz. enz., terwijl een wachtschip daarnevens ligt met overvloed van ruimte.

Wij vragen dus: welk gezond oordeel presideert hier? maar de cholera-proefjes blijven niet weg, ook hier vertoont dezelve zich, en ziet, kosten of niet voor dezelfde jongelingen, worden allen op eens (4 heeft het lot tot verblijf aangewezen) weggezonden met een onbepaald verlof, dat beter ware geweest successivelijk toe te staan; er is toch voor zoo vele jongelingen ook geen ander werk dan koffijhuis loopen.

Welnu! die bodem is het fregat *de Ruyter*, hetwelk eivol van officieren en volk enz., naar O. I. zal worden gezonden, waar intusschen de equipage eener verbrande korvet voorhanden is, en voor welken bodem men schijnt te gelooven dat opeenstapeling geen kwaad zal veroorzaken — maar ziet de cholera zal hierin regt spreken, en oordeelen helaas! beter, dan in zoo vele zaken in ons thans wederom ingeslapen landje gebeurt — maar het is waar, hij die deze zaken zoo goed dirigeert, blijft lekkertjes in de ruimte aan de wal. EEN ZEEBONK.

[Wij hebben gemeend, dit stukje te moeten plaatsen, juist zoo als het ons is toegezonden en waarschijnlijk gevloeid is uit de pen van een wakkeren man, die meer gewoon is de zee te beploegen dan couranten-artikelen te schrijven. RED.]

Per Telegraaf.

Konstantinopel, 16 Sept. De eerste tijdingen van de Krim-expeditie zijn heden alhier ontvangen. Eergisteren, Donderdag 14 September, zijn 25,000 Engelschen, 24,000 Franschen en 8000 Turken, te zamen 58,000 man geallieerden, in veiligheid en zonder eenigen tegenstand te ontmoeten, op de Krim in de nabijheid van Eupatoria, geland. Deze troepen hebben zich meester gemaakt van Perekop en Hespatoria. Onmiddelijk daarna zijn de geallieërden tegen Sebastopol opgetrokken. De transportschepen zijn naar Varna teruggekeerd, om van daar de reseve-troepen mede naar de Krim over te brengen. De bevolking van Konstantinopel heeft met de levendigste belangstelling deze berigten ontvangen, en ziet met de meest gespannen verwachting verdere tijdingen aangaande de zoo grootsche onderneming te gemoet. De geestdrift der troepen laat niets te wenschen over.

Jassy, 16 September. Gisteren heeft Vorst Gortschakoff de regering van het vorstendom Moldavie overgegeven in handen van den heer Constantin Stourdza, Moldavisch minister van binnenlandsche zaken; terwijl baron Budberg, de gewezen Russische commissaris-generaal in de Vorstendommen, de leden van den raad van bestuur heeft herinnerd, dat het hun pligt was het land te regeren overeenkomstig de bestaande wetten.

Advertentien.

PENSIONNAT
des Dames de Marie, à Colo[m]
STATION DE MALINES, BELGIQUE.

Instruction littéraire et ouvrages de mains. La Fran[çais] y est enseigné par des Dames Françaises. Pension 5[..] francs. Pour plus amples renseignements, s'adresser à Dame Superieure ou au Bureau de cette feuille. (59[..]

DE ZALF EN PILLEN VAN HOLLOWAY *hebben we[..] eene bewonderenswaardige genezing ten gevolge gehad [..] een zeer of open been.* Uittreksel uit eenen brief van [..] heer C. Pollart, droogist te Devenport Catharinastraat [..] 30, gedagteekend 19 Mei 1853. Aan den professor Hollow[ay] "Mijnheer de heer Blanker te Charllottestreet bij Devonpo[rt] was sedert zeven jaar lijdende aan eene wond in het regte[r] been, hij beproefde alle bedenkelijke middelen, doch vergeefs. Eindelijk nam hij zijne toevlugt tot uwe zalf [en] pillen, waardoor hij binnen weinige weken werd gene[zen] en thans bevindt hij zich in den besten staat van gezondhe[id].

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt: Doosjes Pillen à *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* 6.75, *f* 13.[..] *f* 20.50. Potjes Zalf à *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* 7.[..] *f* 13.35, *f* 20.95.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij J. VAN RENESSE, te 's Hage; bij B. ADAMA, te Amsterda[m] bij de Wed. A. P. MILIUS, te Utrecht en bij J. STRA[..] MAN, Hoofd-depôthouder te 's Bosch, alsmede te Lond[en] Strand 244, HOLLOWAY'S Etablissement. (593

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 21 September 1854.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**	Pct.	
Ned. W. Schuld.	$2\frac{1}{2}$	$60\frac{11}{16}$ $\frac{13}{16}$			
Dito Certificat.	3	$72\frac{1}{4}$ [$\frac{11}{16}$	*Hope* 1798/1816	5	$100\frac{1}{2}$
Dito Dito.	4	$90\frac{15}{16}$ 91	Dito 1828/1829	5	$100\frac{1}{2}$
O. I. Leening	4		Cert. 1831/1838	5	$85\frac{1}{2}$
Amort. Syndic.	$3\frac{1}{2}$		Dito Dito	$4\frac{1}{2}$	
Hand.-Maats.	$4\frac{1}{2}$		Dito *Hope*	4	$77\frac{7}{8}$
Belgie.			Dito *Stieglitz*	4	$76\frac{3}{4}$ [..]
Certificaten	$2\frac{1}{2}$		Dito dito 5e Ser.	4	
D° *Rotschild*	$2\frac{1}{2}$		Inschr. Assig.	6	
Frakrijk.			Certific. dito.	6	$59\frac{3}{4}$
Obligatien	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	$18\frac{1}{2}$	Obligatiën	4	
Dito Buitenl.	3		**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. e/m.	3	$33\frac{1}{16}$ $\frac{1}{8}$ $\frac{1}{16}$			
Bew. Sp. Com.		$5\frac{1}{16}$ $\frac{1}{8}$	Metaliek	5	$69\frac{1}{4}$
Amort. Schuld.		4	Dito bet. Amst.	5	$78\frac{1}{4}$
Portugal.			Dito lett. B	5	$78\frac{1}{4}$
Londen nieuwe.	5	$36\frac{3}{4}$	Dito 1847	$2\frac{1}{2}$	$35\frac{1}{4}$
Dito uitgest.	4		Dito 1851/1852	$2\frac{1}{2}$	$35\frac{1}{4}$

Braz. bij Roths. p. s. 500. 5 pct. $97\frac{3}{4}$; Mexic., t[..] 3 pct. $23\frac{3}{4}$; dito Onb. $23\frac{3}{4}$.

Zonder dat echter de prijzen merkbaar hooger waren [..] keerde onze fondsenmarkt in eene willige stemming op [..] enl. koersen, en ook op de minder twijfelachtige uitsla[gen] trent de expeditie te Sebastopol, de omzet was in ge[..] genoteerde fondsen bijzonder levendig, alléénlijk in Oosten[rijk] ging nog al tamelijk veel om.

FRANKFORT, Woensdag 20 September. Metallie[k] $71\frac{1}{4}$; Spanje binnenl. 3 pct. 33; dito 1 pct. $18\frac{1}{2}$ [..] op Lond. $117\frac{1}{2}$; dito Parijs $93\frac{1}{2}$; dito Weenen 100[..]

LONDEN, Woensdag 20 September (2 ure). Cons[ols] $95\frac{7}{8}$, 96; Mexico N. 3 pct. $24\frac{3}{4}$, $\frac{7}{8}$; Peru N. $4\frac{1}{2}$ p[..] Spanje binnenl. 3 pct. $37\frac{3}{4}$, $\frac{7}{8}$; dito 1 pct. $18\frac{1}{2}$, [..] Certific. 5, $\frac{1}{4}$; dito Passiven 4, $\frac{1}{4}$; Russen $4\frac{1}{2}$ p[ct.] [..] dito 5 pct. 99; Holl. $2\frac{1}{2}$ pct. $61\frac{3}{4}$; dito 4 pct. [..] dinie 5 pct. $88\frac{3}{8}$; Turksche leening 3, $\frac{1}{2}$.

Markt vast.

PARIJS, Woensdag 20 September. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. [..] dito 3 pct. 75; Sp. binn. 3 pct. $33\frac{1}{8}$; dito 1 pct. [..]

Sloetkoers: Fr. 3 pct. 75; dito $4\frac{1}{2}$ pct. 98.50; Sp. [..] $18\frac{1}{2}$; dito 3 pct. $33\frac{1}{4}$.

WEENEN, Woensdag 20 September. N. Metall. [..] Leen. $96\frac{3}{4}$; Bankactien 1258; Zilver $19\frac{1}{2}$; Wissel [..] 11.32; dito op Parijs 138.

Op het berigt van de ontscheping der troepen, [..] stemming willig, en zijn Nieuwe Leening 1854 ([..] Anleihen) gedaan à $97\frac{1}{4}$.

MADRID, Zondag 17 September. Sp. 3 pct. [..] N. 1 pct. $18\frac{3}{8}$.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Grave[nhage]